НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО І САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Завідувачка кафедри

ландшафтної архітектури та фітодизайну

_____проф. Олена КОЛЕСНІЧЕНКО
(підпис)

“_____”_____ 2026 р.

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему “Техніки роботи зі сухоцвітами та стабілізованими рослинами”

Спеціальність 206 – «Садово-паркове господарство»

Гарант освітньої програми

Кандидат к.с.-г. наук, доцент _____ Олеся ПІХАЛО
(науковий ступінь та вчене звання) (підпис) (ПІБ)

Керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи

Кандидат к.с.-г. наук, доцент _____ Олеся ПІХАЛО
(науковий ступінь та вчене звання) (підпис) (ПІБ)

Виконала _____ Діана СВІТ
(підпис)

КИЇВ – 2026

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО І САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувачка кафедри
проф. Олена КОЛЕСНІЧЕНКО
_____
“ ” листопада 2025 р.

З А В Д А Н Н Я

на виконання випускної бакалаврської роботи студентці

Світ Діані Олександрівни

Спеціальність 206 «Садово-паркове господарство»

Тема випускної бакалаврської роботи “Техніки роботи зі сухоцвітами та стабілізованими рослинами”.

Затверджена наказом ректора НУБіП України від “21” листопада 2026 р. №2855 «С».

Термін подання завершеної роботи (проєкту) на кафедру 01.06.2026 р.

Вихідні дані до випускної бакалаврської роботи: літературні джерела; інтернет-ресурси.

Перелік питань, які потрібно розробити:

1. Опрацювати літературні джерела щодо теоретичних основ роботи з сухоцвітами та стабілізованими рослинами.
2. Вивчити технології заготівлі та стабілізації рослин.
3. Розглянути основні техніки та прийоми роботи з сухоцвітами та стабілізованими рослинами
4. Розглянути практичне застосування сухоцвітів та стабілізованих рослин у сучасній флористиці та дизайні.

Дата видачі завдання “_22__”_11__2025_р.

Керівник випускної бакалаврської роботи Олеся ПІХАЛО

Завдання прийняв до виконання Діана СВІТ

РЕФЕРАТ

Бакалаврська кваліфікаційна робота містить вступ, чотири розділи, висновки, 48 ілюстрацій, 59 використаних джерел. Загальний обсяг роботи складає 59 сторінок

Дане дослідження присвячене вивченню особливостей сухоцвітів та стабілізованих рослин та їх використання в сучасній флористиці.

У першому розділі висвітлено історію виникнення та розвиток цих напрямків, основні види рослин які придатні для сушіння та стабілізації.

Другий розділ присвячений технологіям сушіння та стабілізації рослин. Також наведено основні правила догляду за сухоцвітами та стабілізованими рослинами, які дозволяють зберегти їх декоративний вигляд.

У третьому розділі проаналізовані принципи створення флористичних композицій з сухоцвітів. Охарактеризовано основні закони і елементи флористичного дизайну, особливості підбору кольорів, текстур і декоративних матеріалів.

У четвертому розділі представлено практичну частину роботи, у межах якої розроблено а створено авторські композиції з сухоцвітів. Описано етапи підбору рослин, підготовку матеріалів, процес формування композицій, а також особливості оформлення готових робіт.

Ключові сова: сухоцвіти, стабілізовані квіти, флористика, декоративні композиції, декор, стабілізація рослин, сезонні композиції

ЗМІСТ

ВСТУП 5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОБОТИ З СУХОЦВІТАМИ ТА СТАБІЛІЗОВАНИМИ РОСЛИНАМИ 6
1.1. Історія використання сухоцвітів та стабілізованих рослин в декорі та Флористиці 6
1.2. Визначення та класифікація сухоцвітів 8
1.3. Визначення та класифікація стабілізованих рослин 11
1.4. Огляд сучасного ринку сухоцвітів та стабілізованих рослин 13
РОЗДІЛ 2. ТЕХНОЛОГІЇ ЗАГОТІВЛІ ТА СТАБІЛІЗАЦІЇ РОСЛИННОГО МАТЕРІАЛУ 16
2.1. Методи сушіння рослин для отримання сухоцвітів 16
2.2. Технології стабілізації рослин 20
2.3. Вибір рослин для сушіння та стабілізації 22
2.4. Зберігання та догляд за сухоцвітами та стабілізованими рослинами 24
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ ТЕХНІКИ ТА ПРИЙОМИ РОБОТИ З СУХОЦВІТАМИ ТА СТАБІЛІЗОВАНИМИ РОСЛИНАМИ 26
3.1. Інструменти та матеріали для роботи 26
3.2. Композиційні основи створення букетів та композицій 29
3.3. Техніки кріплення та фіксації рослинного матеріалу 35
3.4. Створення флористичних композицій з сухоцвітів 37
РОЗДІЛ 4. ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ СУХОЦВІТІВ ТА СТАБІЛІЗОВАНИХ РОСЛИН У СУЧАСНІЙ ФЛОРИСТИЦІ ТА ДИЗАЙНІ 40
4.1. Аналіз сучасних тенденцій використання сухоцвітів та стабілізованих рослин 40
4.2. Розробка та реалізація практичної частини 41
4.3. Економічна доцільність та переваги використання сухоцвітів та стабілізованих рослин у комерційних проєктах 46
4.4. Догляд за виробами з сухоцвітів та стабілізованих рослин 47
4.5. Перспективи розвитку напрямку та інновації 49
ВИСНОВКИ 51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 53

Вступ

Флористика є одним із найпопулярніших напрямків декоративно-прикладного мистецтва, який постійно розвивається. У сучасному оформленні інтер'єрів, святковому декорі та створенні декоративних композицій усе більшої популярності набувають сухоцвіти та стабілізовані рослини. Їх використовують для створення букетів, настінних композицій, декоративних панно, оформлення фотозон та інтер'єрного декору.

Популярність сухоцвітів і стабілізованих рослин пояснюється естетичністю, довговічністю та невибагливістю у догляді. На відміну від живих квітів, вони тривалий час зберігають декоративний вигляд, не потребуючи поливу та спеціальних умов утримання.

Актуальність теми полягає у зростанні популярності сухоцвітів та стабілізованих рослин у сучасній флористиці, а також у необхідності дослідження способів їх сушіння та стабілізації.

Метою роботи є дослідження особливостей використання сухоцвітів та стабілізованих рослин у флористиці та створення декоративних композицій із їх використанням.

У роботі розглянуто основні способи сушіння та стабілізації рослин, особливості догляду за ними, принципи створення флористичних композицій, а також сучасні тенденції використання сухоцвітів у декорі та оформленні інтер'єру.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОБОТИ З СУХОЦВІТАМИ ТА СТАБІЛІЗОВАНИМИ РОСЛИНАМИ

1.1. Історія використання сухоцвітів та стабілізованих рослин в декорі та флористиці

Записи свідчать про те, що стародавні єгиптяни були захоплені квітами, вони практикували мистецтво аранжування квітів. Сушіння квітів також було поширеною практикою, яка проникла в похоронні обряди, релігійні церемонії та інші важливі події. Єгиптяни використовували сухоцвіти в гірляндах та інших композиціях, які вони розміщували в гробницях. Окрім прикрас, вони також сушили квіти для парфумів, пахощів, олій або ж для косметичних пігментів.

Стародавні греки та римляни також полюбляли сухоцвіти, особливо у вигляді вінків та гірлянд. Обидві цивілізації використовували вінки на честь воїнів, спортсменів, поетів та політиків. Тоді ж вони створювали гірлянди, які використовувались як прикраси для прикрашання дверних отворів, громадських будівель та пам'ятників. Гірлянди також були частиною важливих подій, таких як похорони та весілля.

Сухоцвіти також були популярними в Європі протягом Середньовіччя, в той час люди вірили, що сухоцвіти та трави мають лікувальні властивості. Хоча наука, яка стояла за цими теоріями, не завжди була обґрунтованою, деякі трави та квіти справді вплинули на медицину того часу. Фахівці збирали та засушували трави та квіти, для використання в чаях, мазях композиціях та інших зборах щоб дарувати їх решті громади. В той час популярним місцем для садіння трав були церкви.

У Японії XVI століття сушіння квітів стало вишуканим та шанованим видом мистецтва. Доприкладу – ошибана, мистецтво сушіння та пресування рослин, воно передбачає збір, пресування та ретельне розташування сухих квітів

на папері васі. Результатом є натхненні природою візерунки, які відображають шанобливе ставлення японської культури до квітів та рослин. Зі зростанням торгівлі між Азією та Європою, ошибана потрапила в англійську культуру. Це надихнуло на нове сприйняття сухоцвітів у вікторіанській Англії. Сушіння квітів стало популярним хобі, жінки використовували сухоцвіти для виготовлення гірлянд, оформлення фотографій та прикрашання аксесуарів, таких як віяла, ювелірні вироби та рукавички. Коли сухоцвіти стали модним атрибутом, навколо цього мистецтва виросла ціла культура мови та символіки. [1]

Історичний розвиток стабілізованих рослин

Поява технології стабілізації рослин пов'язана з розвитком способів тривалого збереження природного вигляду квітів та декоративних рослин. Вважається, що наукові дослідження у сфері консервування квітів розпочалися ще у Франції наприкінці XX століття. Основою технології стала заміна природного рослинного соку спеціальними зволожувальними речовинами, зокрема гліцерином, що дозволяло зберігати еластичність і декоративні властивості рослин [2].

У 1970-х роках французьке подружжя Поль і Жанетт Ламберт провели один із перших експериментів зі стабілізації квітів. Суть методу полягала у тому, щоб замінити рідини в клітинах рослини спеціальним складом, що нагадувало процес бальзамування. Завдяки цьому вдалось отримати рослини, які змогли зберігати свій зовнішній вигляд протягом багатьох років [3].

Подальший розвиток технологія отримала у 1980-х роках, коли японські фахівці вдосконалили процес стабілізації шляхом використання безпечних барвників для збереження та покращення кольору рослин [2]. У цей же період співпраця французьких, шведських та італійських учених сприяла створенню сучасних технологій консервації рослин і розвитку промислового виробництва стабілізованих квітів у Франції [4].

У 1990-х роках стабілізовані троянди набули популярності на міжнародному ринку, особливо в країнах Європи та Азії, де їх почали називати «вічними квітами» або «вічними трояндами». Поширення таких рослин було

пов’язане зі зростанням попиту на довговічну та екологічну декоративну продукцію [2].

1.2. Визначення та класифікація сухоцвітів

Сухоцвіти – це рослини або окремі частини рослин, які пройшли процес висушування з метою збереження їх природної форми, кольору та текстури. У сучасній флористиці сухоцвіти набувають дедалі більшої популярності завдяки своїй довговічності, екологічності та широким можливостям використання у декоративному оформленні. Вони застосовуються для створення букетів, інтер’єрних композицій, декоративних панно, сезонного декору та різноманітних флористичних виробів.

Процес сушіння рослин передбачає застосування різних методів сушіння, серед яких найпоширенішими є природне повітряне сушіння та сушіння за допомогою спеціальних осушувачів. Правильно висушені рослини здатні тривалий час зберігати декоративні властивості без втрати форми та кольору [5].

Класифікація сухоцвітів базується на їхніх біологічних особливостях, зовнішньому вигляді та способах використання у флористиці. Основні групи сухоцвітів поділяють за життєвим циклом рослин, типом суцвіть і декоративними характеристиками.

1. За життєвим циклом рослин

Однорічники (квіткові)

До цієї групи ми відносимо рослини, які проходять повний цикл розвитку протягом одного сезону та потребують щорічного висівання. Багато однорічних культур добре зберігають форму після висушування та активно використовуються у флористиці.

Кермек (*Limonium*) (рис. 1.1) – це декоративна рослина, яка цінується за щільні суцвіття та здатність зберігати свій зовнішній вигляд після сушіння. Завдяки великій різноманітності кольорів (фіолетовий, синій, рожевий,

малиновий, жовтий, білий) кермек широко застосовується у створенні букетів і декоративних композицій [6].

Ксерантема (*Xeranthemum*) (рис. 1.2.) - один із популярних видів сухоцвітів, який відзначається декоративними суцвіттями та насиченим забарвленням (фіолетовий, рожевий, білий, ліловий). Рослина використовується для створення композицій, букетів та тематичних декорів [7].

Целозія гребінчаста (*Celosia comb*) (рис. 1.3) - це декоративна рослина з незвичайною формою суцвіть, які нагадують гребінь. Завдяки своєму яскравому забарвленню та оригінальній текстурі вона часто використовується як акцентний елемент у флористичних композиціях. Найпоширенішими кольорами целозії є червоний, рожевий, жовтий, помаранчевий, бордовий та кремовий [8].

Рис 1.1. Кермек (*Limonium)* [9]

Рис 1.2. Ксерантема *(Xeranthemum)* [7]

Рис 1.3. Целозія гребінчаста *(Celosia Comb)* [8]

Багаторічники (квіткові)

Багаторічники - це рослини які ростуть на одному місці протягом кількох років, а також вони широко застосовуються у виготовленні сухоцвітів.

Лаванда (*Lavandula*) (рис. 1.4) – це одна з найпопулярніших рослин серед сухоцвітів, яка вирізняється своїм приємним ароматом, довговічністю та декоративним виглядом. Її часто використовують у букетах, декоративних композиціях і ароматичних виробах [10].

Гіпсофіла (*Gypsophila*) (рис. 1.5) – це ніжна декоративна рослина з дрібними суцвіттями, яка широко використовується у флористиці як доповнення

до букетів та композицій. Після сушіння вона добре зберігає форму та декоративність [11].

Анафаліс перлинний *(Anaphalis margaritacea)* (рис. 1.6) – це багаторічна рослина, головною відмінністю якої є квіти, які нагадують білі перлини. Вони надають рослині ніжності та елегантності[12].

Рис. 1.4. Лаванда *(Lavandula)* [13]

Рис. 1.5. Гіпсофіла *(Gypsophila)* [10]

Рис. 1.6. Анафаліс перлинний *(Anaphalis margaritacea)* [14]

Декоративно-листяні сухоцвіти

Евкаліпт *(Eucalyptus)* – це лідер флористики, завдяки своїй округлій формі листя та приємному аромату, надає букетам елітного та свіжого аромату (рис. 1.7) [15].

Пальмове листя – використовується для створення акцентів та бохо-стилю (рис 1.8).

Бавовна – використовується як стильний, екологічний декор. Завдяки своїм пухким білим коробочкам, додає композиціям ніжності та затишку (рис. 1.9).

Рис. 1.7. Евкаліпт *(Eucalyptus)*[16]

Рис. 1.8. Пальмове листя[17]

Рис. 1.9. Бавовна [18]

2. За зовнішнім виглядом та типом суцвіття

За декоративними особливостями сухоцвіти поділяють на декілька основних груп:

- квіткові сухоцвіти - рослини з вираженими декоративними квітами або суцвіттями (гортензія, троянда, геліптерум);
- злакові сухоцвіти - декоративні трави та злакові культури, які додають композиціям текстури, легкості та природності (лагурус, пшениця, місантус, фаляріс);
- коробчасті сухоцвіти - рослини, декоративною цінністю яких являються плоди, коробочки або ж насіннєві елементи (бавовна, лунарія).

3. За способом використання у флористиці

В залежності від декоративного призначення сухоцвіти використовують:

- для створення об’ємних букетів і композицій;
- як акцентні елементи в композиціях;
- для формування структури та об’єму композицій [19].

Завдяки великій різноманітності форм, кольорів і текстур сухоцвіти залишаються одним з головних елементів у сучасній флористиці і декоративному мистецтві.

1.3. Визначення та класифікація стабілізованих рослин

Стабілізовані рослини - це рослини, які проходять спеціальну обробку з метою довготривалого збереження їхнього природного вигляду. У процесі стабілізації з тканин рослини поступово видаляється природний сік та поживні речовини, які замінюються спеціальними стабілізуючими розчинами. Завдяки цьому рослини зберігають свою форму, колір, текстуру і декоративні властивості протягом тривалого часу без необхідності поливу чи особливого догляду [20].

Завдяки спеціальній технології обробки вони тривалий час не втрачають своїх декоративних властивостей і зберігають естетичний зовнішній вигляд без

необхідності складного догляду. Саме тому стабілізовані рослини набули значної популярності у сучасній флористиці, дизайні інтер'єрів та декоративному оформленні приміщень. Їх активно використовують під час створення інтер'єрних композицій, фотозон, декоративних інсталяцій та інших елементів оформлення. Популярність таких матеріалів також зумовлюється їхньою практичністю, довговічністю та здатністю легко поєднуватися з різними стилями оформлення простору. До основних переваг стабілізованих рослин належать:

- натуральність;
- екологічність;
- гіпоалергенність;
- безпечність у використанні;
- невибагливість у догляді;
- довговічність;
- можливість використання у будь-яку пору року;
- доступна вартість.

Стабілізовані рослини класифікують за типом рослинного матеріалу [19]. До основних груп належать:

- мохи – один із найпоширеніших матеріалів для вертикального озеленення та декоративних панелей;
- квіти – окремі бутони, суцвіття та декоративні рослини;
- листя та декоративна зелень;
- колосся та трави;
- гілки й елементи деревних рослин.

Завдяки своїм декоративним властивостям стабілізовані рослини та мохи широко використовуються у різних сферах діяльності. Найчастіше їх використовують у створенні композицій, декоративних панно, картин та озеленень приміщень. Такі елементи часто використовуються в готелях, ресторанах, офісах, торговельних закладах і житлових приміщеннях для створення комфортної та природної атмосфери. Стабілізовані рослини також

набули популярності завдяки невибагливості до умов і це робить їх зручним та економічно вигідним рішенням для оформлення інтер'єрів.

У ландшафтному дизайні стабілізовані рослини використовують для створення вертикального озеленення, декоративних композицій та різноманітних художніх інсталяцій. Завдяки здатності тривалий час зберігати природний зовнішній вигляд вони є популярним елементом сучасного оформлення інтер'єрних і виставкових просторів. У флористиці стабілізовані рослини застосовують під час створення букетів, композицій та декоративних виробів, які характеризуються довговічністю та стійкістю до зовнішніх факторів.

Крім цього, стабілізований рослинний матеріал використовують у меблевому дизайні як декоративне оздоблення столів, полиць та інших предметів інтер'єру. Такі елементи надають виробам природності та оригінального зовнішнього вигляду. Також стабілізовані рослини широко застосовують у музейних експозиціях, виставкових композиціях і тематичних інсталяціях, де важливо зберегти декоративність рослинного матеріалу протягом тривалого часу без втрати його естетичних властивостей [21].

1.4. Огляд сучасного ринку сухоцвітів та стабілізованих рослин

Сучасний ринок сухоцвітів та стабілізованих рослин в Україні є одним із перспективних напрямів розвитку флористики та декоративного оформлення інтер'єрів. Популярність такої продукції щороку зростає завдяки поєднанню естетичності, довговічності та екологічності. Сухоцвіти та стабілізовані рослини активно використовуються у флористичних композиціях, оформленні житлових і громадських просторів, створенні фотозон, декоративних панно та елементів сучасного дизайну.

Розвиток цього сегмента ринку значною мірою пов'язаний зі зміною споживчих уподобань. Сьогодні все більше уваги приділяється використанню природних матеріалів, екологічному декору та виробам, які мають тривалий

термін експлуатації. Саме тому стабілізовані рослини та сухоцвіти стали популярною альтернативою живим квітам у багатьох сферах декоративного мистецтва та оформлення інтер'єру.

Однією з головних тенденцій сучасного ринку є екологічність продукції. У флористиці все частіше використовують натуральні матеріали, які не потребують постійного догляду, поливу чи регулярної заміни. Важливим напрямом також є використання природних кольорових палітр. Популярності набувають приглушені натуральні відтінки - оливковий, шавлієвий, бежевий, теракотовий.

Ще однією характерною особливістю сучасного ринку є популярність так званого польового стилю у флористиці. Композиції та букети дедалі частіше мають природний, невимушений вигляд із використанням польових квітів, злакових культур, сухих трав і декоративної зелені. Такий стиль підкреслює природність матеріалів та відповідає сучасним тенденціям мінімалізму й еко-дизайну.

Стабілізовані рослини та сухоцвіти також активно використовуються для оформлення інтер'єрів та створення флористичних інсталяцій. Їх застосовують для вертикального озеленення, декоративних панно, настінних композицій, оформлення фотозон, офісних просторів, ресторанів, готелів і житлових приміщень [22].

На сучасному українському ринку функціонує чимало компаній, які спеціалізуються на продажі сухоцвітів, стабілізованих рослин та супутніх флористичних матеріалів. Більшість із них працює як з оптовими покупцями, так і з приватними клієнтами, пропонуючи широкий асортимент декоративної продукції.

Серед основних представників ринку можна виділити Hlopok Ukraine, це компанія яка пропонує широкий вибір сухоцвітів, декоративних трав, гілок, ягід та інших природних матеріалів для флористики й інтер'єрного оформлення. Продукція компанії використовується для створення декоративних композицій, весільного декору та творчих проєктів. Таким чином асортимент рослин налічує більше 100 видів рослин, квітів, трав, ягід та інших натуральних декорів [22].

Компанія DFB elements спеціалізується на реалізації стабілізованих квітів, сухоцвітів та флористичних аксесуарів. Вона співпрацює з флористами, магазинами декору та приватними замовниками, забезпечуючи широкий асортимент матеріалів який вони зібрали з усіх куточків нашої планети від Південної Америки до Японії [23].

Ще одним представником ринку є Home Floristic – український бренд, який поєднує любов до природи та сучасний дизайн. Компанія спеціалізується на створенні інтер'єрних композицій і декоративних виробів із сухоцвітів та стабілізованих рослин. Основним напрямом діяльності компанії є виготовлення декоративних панно, картин та авторських композицій ручної роботи, які поєднують природні матеріали із сучасними дизайнерськими рішеннями [24].

Таким чином, ринок сухоцвітів та стабілізованих рослин в Україні продовжує активно розвиватися, а попит на екологічний та довговічний декор сприяє розширенню асортименту продукції та появі нових напрямів її використання

РОЗДІЛ 2
ТЕХНОЛОГІЇ ЗАГОТІВЛІ ТА СТАБІЛІЗАЦІЇ РОСЛИННОГО МАТЕРІАЛУ

2.1. Методи сушіння рослин для отримання сухоцвітів

Сушіння рослин є одним із найпоширеніших способів збереження їх декоративних властивостей, природної форми та текстури. Правильно висушений рослинний матеріал здатний протягом тривалого часу зберігати естетичний зовнішній вигляд і використовуватися у флористичних композиціях, декоративних виробах та оформленні інтер'єрів. Вибір способу сушіння залежить від виду рослини, її будови, щільності суцвіть та бажаного декоративного результату.

Існує кілька основних методів сушіння рослинного матеріалу, серед яких природне сушіння, сушіння під пресом, використання сипучих матеріалів, а також термічні способи обробки. Кожен із цих методів має свої переваги та особливості застосування. Дотримання технології сушіння дає можливість максимально зберегти форму, колір і декоративність рослин, що є важливим під час створення композицій із сухоцвітів.

Основні способи сушіння рослин:

- Повітряне сушіння є одним із найпоширеніших і найпростіших способів, який не потребує використання спеціального обладнання. Цей метод поділяється на кілька видів:
- Підвішування – рослини або квіти зв'язують у невеликі пучки чи підвішують поодинці суцвіттями донизу в темному, сухому та добре провітрюваному приміщенні. Тривалість сушіння може становити від 15 до 40 днів залежно від виду рослин. Такий спосіб особливо підходить для рослин із великими бутонами та суцвіттями, зокрема гортензії, еустоми чи соняшника (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Сушіння рослин шляхом підвішування [26]

- Сушіння без підвішування - у цьому способі рослини не підвішують, а акуратно загортають у промокальний або рисовий папір, щоб вони не втратили форму і не пошкодилися в процесі сушіння. Після цього їх розміщують у картонних коробках і залишають приблизно на 2–3 тижні. У таких умовах рослини висихають поступово й рівномірно, завдяки чому краще зберігають свою природну форму, а також менше деформуються окремі частини, як це іноді буває при інших методах.
- Сушіння у вазі - для цього методу у вазу наливають невелику кількість води (приблизно 4-5 см) і ставлять туди букет. Далі вода поступово випаровується природним шляхом, а рослини повільно висихають. Такий процес дозволяє квітам ніби “звикнути” до втрати вологи, тому вони краще тримають форму і виглядають більш природно після висихання. В результаті виходить м’який перехідний спосіб сушіння, який підходить для збереження декоративності рослин.
- Сушіння під пресом. Такий спосіб сушіння дозволяє отримати гербарний матеріал. Найкраще він підходить для листя, трав’янистих рослин та польових культур із дрібними суцвіттями, оскільки об’ємні бутони під пресом можуть втрачати форму. Перед сушінням рослину акуратно розкладають на папері, розправляючи листки та пелюстки для фіксації потрібного положення. Після цього рослину накривають іншим шаром паперу та поміщають під прес або між сторінками книги (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Сушіння рослин під пресом [27]

Сушіння у сипучих матеріалах.

Для сушіння рослин із багатошаровими або ніжними бутонами використовують сипучі вологопоглиначі. Цей метод підходить для троянд, півоній, ранункулюсів, орхідей, лілій та інших декоративних квітів. Як абсорбенти використовують манну крупу, кукурудзяну крупу, борошно, річковий пісок, сіль або силікагель (рис. 2.3, 2.4). Під час підготовки об’ємних квітів часто відокремлюють бутон від стебла, а для подальшого відновлення форми у основу бутона вставляють дріт.

Рис. 2.3. Сушіння троянд в силікагелі [28]

Рис. 2.4. Сушіння квітів у манці [28]

Сушіння в осушувачах.

Цей метод передбачає використання спеціальних осушувачів або десикантів, які активно вбирають вологу з рослинного матеріалу. На дно ємності насипають шар поглинача вологи, товщина якого залежить від розміру рослини

чи бутона та його структури. Рослини обережно розміщують у ємності та поступово засипають осушувачем, щоб він рівномірно заповнив усі проміжки між листками, пелюстками та іншими частинами рослини, забезпечуючи якісне та рівномірне висушування.

Тривалість сушіння залежить від виду рослини, її щільності та властивостей осушувача. Дрібні бутони зазвичай висихають протягом 2–4 днів, тоді як більші та більш щільні екземпляри можуть потребувати від одного до трьох тижнів. Такий метод дозволяє максимально зберегти природну форму, колір і декоративні властивості рослин, що робить його особливо цінним у флористиці та декоративному мистецтві (рис. 2.5).

Рис. 2.5. Сушіння квітів в осушувачах [29]

Сушіння у мікрохвильовій печі.

Сушіння у мікрохвильовій печі є швидким способом обробки рослин із великою кількістю пелюсток, зокрема троянд, півоній, гвоздик, ромашок і гіпсофіли. Перед сушінням рекомендується залишати біля бутона частину стебла довжиною приблизно 3-4 см, оскільки це допомагає уникнути пошкодження або розсипання суцвіття під час сушіння (рис 2.6) [26].

Рис. 2.6. Сушіння квітів в мікрохвильовій печі (фото автора)

Отже, існує багато способів сушіння рослин, кожен з яких має особливості. Вибір методу сушіння від виду рослини, її форми, структури та бажаного результату. Правильно підібрана технологія дозволяє зберегти природний вигляд, колір і текстуру.

2.2. Технології стабілізації рослин

Стабілізація рослин є сучасним способом збереження природного вигляду декоративного рослинного матеріалу на тривалий період. Під час стабілізації природна волога в тканинах рослини замінюється спеціальними речовинами, які дозволяють зберегти форму, еластичність та колір рослин без необхідності подальшого догляду. Найпоширенішими методами є стабілізація за допомогою гліцерину та парафіну.

Стабілізація за допомогою гліцерину

Гліцеринова стабілізація вважається одним із найефективніших і найпоширеніших способів обробки рослин, оскільки дозволяє надовго зберегти їхній природний вигляд. Суть цього методу полягає в тому, що природна волога в тканинах поступово заміщується гліцериновим розчином, завдяки чому рослина залишається м’якою, гнучкою та декоративною, не втрачаючи своєї форми.

Процес стабілізації відбувається поетапно. Спочатку підбирають здорову рослину або квітку, зазвичай у напіврозкритому стані, щоб вона краще зберегла свою форму після обробки. Перед початком процесу її підсушують природним способом - зазвичай підвішують суцвіттям донизу приблизно на 24 години без доступу до води. Це дозволяє зменшити зайву вологу, не запускаючи при цьому процес активного в'янення.

Після цього стебло акуратно підрізають під гострим кутом, щоб покращити поглинання розчину. Далі готують гліцеринову суміш, змішуючи воду та гліцерин у рівних пропорціях 1:1. У підготовлений розчин поміщають рослину та залишають її приблизно на два тижні.

У цей період відбувається поступова заміна природного соку в тканинах рослини на гліцерин, завдяки чому вона зберігає еластичність і декоративні властивості. Для більш рівномірного та швидкого вбирання розчину стебло рекомендують періодично підрізати, приблизно на 0,5 см щодня.

Якщо стоїть завдання стабілізувати окремі фрагменти рослин, наприклад, осіннє листя, можна взяти пропорцію з однієї частини гліцерину і двох частин води. Нагрів цей склад до 70°С, в нього поміщають рослину. Через 2-3 тижні процес буде завершено.

Стабілізація за допомогою парафіну

- Стабілізація за допомогою парафіну або воску є одним із більш швидких способів збереження декоративного вигляду рослин. Її основна ідея полягає у створенні тонкого захисного шару на поверхні квітки, який допомагає зберегти її форму, колір і загальний зовнішній вигляд на певний період часу.
- Процес виконується поетапно. Спочатку парафін розтоплюють на водяній бані до рідкого стану, після чого переливають у зручну ємність, достатню для занурення рослини. Далі його залишають на кілька хвилин, щоб маса трохи охолола і не була надто гарячою для квітки.
- Після цього бутон акуратно, зазвичай у перевернутому положенні, повільно занурюють у віск і одразу обережно дістають, намагаючись не пошкодити пелюстки. Важливо робити це акуратно, щоб зберегти природну

форму квітки. Одразу після занурення бутон перевертають, щоб віск рівномірно розподілився всередині та по поверхні.

- Для кращого ефекту процедуру зазвичай повторюють кілька разів – приблизно 3-4 рази, поки рослина повністю не буде покрита тонким шаром воску. На завершальному етапі квітку підвішують догори ногами, щоб надлишок парафіну міг стекти, а покриття рівномірно застигло та зафіксувалось [30].

2.3. Вибір рослин для сушіння та стабілізації

Правильний вибір рослинного матеріалу є одним із найважливіших етапів у процесі сушіння та стабілізації рослин. Від якості та стану рослин залежить їх подальший зовнішній вигляд, збереження кольору, форми та декоративних властивостей. Для кожного способу обробки існують певні критерії відбору рослин, які необхідно враховувати для отримання якісного результату.

Критерії відбору рослин для сушіння

Квіти та інші рослинні матеріали для сушіння рекомендується збирати заздалегідь, ще до моменту їхнього повного розквіту. Це пов’язано з тим, що під час процесу сушіння на повітрі рослини продовжують поступово розкриватися, тому при зборі вони не повинні бути повністю розкритими. Також не варто використовувати вже зів’ялі або ослаблені квіти, оскільки вони не дають якісного результату і швидко втрачають декоративні властивості [31].

Загалом рослини для сушіння можна заготовляти протягом усього вегетаційного періоду – від ранньої весни і аж до пізньої осені. При цьому завжди доцільно збирати матеріалу трохи більше, ніж потрібно для роботи, адже частина рослин може пошкодитися або втратити якість у процесі сушіння. Найкращий результат дають лише здорові, рівні та повністю якісні екземпляри, оскільки слабкі або пошкоджені рослини після висихання виглядають ще менш привабливо.

Важливо також звертати увагу на стан рослин під час збору: не рекомендується використовувати матеріал, уражений комахами або хворобами, адже такі недоліки після сушіння стають ще більш помітними. Збирати квіти бажано в суху погоду, коли на них немає роси або залишків дощу, оскільки зайва волога може призвести до псування матеріалу або навіть появи гниття. Під час збору стебла бажано одразу ставити у воду або хоча б у тимчасову ємність, щоб зменшити ризик в'янення до моменту початку сушіння.

Окрему увагу слід приділяти формі рослинного матеріалу. Під час створення флористичних композицій із сухоцвітів важливо мати різноманітні лінії та вигини, тому варто відбирати гілки та стебла з природними плавними формами. Саме вони додають композиції виразності та роблять її більш живою і динамічною.

Крім квітів, листя та стебел, які потребують спеціального сушіння, існує також велика кількість природного матеріалу, який можна використовувати майже одразу після збору. До нього належать насіннєві коробочки, шишки, зернові культури, декоративні трави та ягоди. Такий матеріал легко знаходиться як у природному середовищі, так і в садах або на відкритих територіях, і часто використовується як додатковий елемент у композиціях, додаючи їм об'єму та різноманітності [31].

Критерії відбору рослин для стабілізації

Підбір рослин для стабілізації є не менш важливим процесом, оскільки не всі види рослин здатні добре переносити обробку стабілізуючими розчинами. Для отримання якісного результату враховують такі критерії:

Якість рослинного матеріалу

1. Для стабілізації використовують лише свіжозрізані та здорові рослини без ознак пошкодження чи старіння.

2. Щільність структури рослини. Рослини повинні мати достатньо щільну структуру та не втрачати форму одразу після зрізання.

3. Відсутність механічних пошкоджень. Для стабілізації не підходять рослини з тріщинами, пошкодженими листками або деформованими бутонами.

4. Здатність до поглинання розчину. Рослини повинні добре вбирати стабілізуючий розчин, оскільки саме від цього залежить якість та довговічність стабілізації.

Найчастіше для стабілізації використовують декоративні рослини, які добре зберігають форму та колір після обробки. До найпопулярніших належать:

- квіти: троянди, орхідеї, гортензії, гвоздики, лаванда;
- зелень та листя: евкаліпт, папороть, плющ, пальмове листя та мох [32].

2.4. Зберігання та догляд за сухоцвітами та стабілізованими рослинами

Більшість вважає, що сухоцвітам не потрібна особлива увага, адже вони не залежать від води, але без правильного зберігання вони можуть:

- вигорати і втрачати насиченість кольору;
- вбирати вологу з повітря, через що стають ламкими або покриваються пліснявою;
- притягують пил, що робить їх тьмяними;
- деформуються

Щоб уникнути надлишкової вологості потрібно розміщувати сухоцвіти у сухих і добре провітрюваних місцях. Якщо сухоцвіти розм’якли , їх можна помістити у сухе приміщення з гарною циркуляцією повітря.

Щоб уберегти сухоцвіти від вигорання потрібно тримати їх подалі від вікон та джерел яскравого світла. Якщо букет втратив колір, можна обережно підфарбувати їх за допомогою аерозольної фарби або пастельних крейд.

Якщо сухоцвіти припали пилом їх можна очистити за допомогою фену із холодним повітрям на мінімальній потужності, або можна використати м’який пензлик. Для особливих букетів можна використати скляний або пластиковий ковпак який захистить їх від пилу та пошкоджень.

З часом сухоцвіти можуть ставати крихкими, щоб уникнути ламкості не варто ставити рослини поруч з кондиціонерами, гаряче та сухе повітря робить їх ще більш крихкими. Якщо ж вони почали осипатись можна зафіксувати їх за допомогою прозорого лаку. Під час транспортування потрібно тримати їх виключно за стебла.

Навіть при дбайливому догляді вони можуть деформуватись. Способи відновлення форми: якщо стебла зігнулись можна обережно прогріти їх теплим паром і зафіксувати у потрібному положенні. Якщо пелюстки стали надто сухими можна збризнути їх водою, головне не перестаратись – інакше вони можуть розм’якнути [33].

Основні правила догляду за стабілізованими рослинами полягають у створенні умов, за яких вони зберігатимуть свій зовнішній вигляд якомога довше.

Перш за все, їх необхідно захищати від прямих сонячних променів, оскільки ультрафіолет може спричинити вигорання кольору та втрату декоративності. Тому стабілізовані композиції краще розміщувати в затінених місцях або подалі від вікон.

Також важливо уникати підвищеної вологості, адже надлишок вологи негативно впливає на текстуру рослин і може змінити їхній зовнішній вигляд. Стабілізовані рослини не потребують поливу чи обприскування, оскільки вода може пошкодити їхню структуру або викликати деформацію.

З часом на поверхні може накопичуватися пил, тому рекомендується періодично очищати рослини за допомогою м’якого пензлика або фену з холодним повітрям на мінімальній потужності. Це дозволяє зберегти їхній охайний вигляд без пошкоджень.

Важливим фактором є також стабільна температура: різкі перепади можуть негативно вплинути на стан рослин, тому оптимальним є режим у межах 18-22 °C.

Окремо слід зазначити, що не рекомендується поєднувати стабілізовані рослини з живими, оскільки вони мають різний рівень вологості та вимоги до догляду, що може негативно вплинути на довговічність композиції [34].

РОЗДІЛ 3
ОСНОВНІ ТЕХНІКИ ТА ПРИЙОМИ РОБОТИ З СУХОЦВІТАМИ ТА СТАБІЛІЗОВАНИМИ РОСЛИНАМИ

3.1. Інструменти та матеріали для роботи

Для створення декоративних композицій із сухоцвітів та стабілізованих рослин використовують різноманітні інструменти й матеріали, які забезпечують зручність роботи, збереження декоративних властивостей рослинного матеріалу та якісне оформлення композицій. Правильно підібрані інструменти та допоміжні елементи значно полегшують процес створення флористичних виробів і сприяють їх довговічності.

Основних інструменти для роботи:

- Ножиці – необхідні для роботи з тонкими стеблами, папером, стрічками (рис. 3.1).

Рис. 3.1 Флористичні ножиці [35]

Секатор – необхідний для підрізання товстих та задерев'янілих стебел (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Флористичний секатор [36]

- Тейп-стрічка - еластична паперова стрічка з клейкою основою, яку використовують для фіксації стебел та маскування дроту (рис. 3.3).

Рис. 3.3. Тейп-стрічка [37]

- Флористичний дріт - застосовується для створення каркасів і надання квітам потрібного положення (рис. 3.4).

Рис. 3.4. Флористичний дріт [38]

Пінцет з довгими кінчиками - для зручного розміщення дрібних деталей у вузьких вазах [43] (рис. 3.5).

Рис. 3.5. Пінцет [39]

Матеріали для фіксації:

Оазис (флористична піна) – у роботі із сухоцвітами використовується спеціальна піна підвищеної щільності. Вона добре утримує сухі стебла, забезпечує їх стабільне розміщення та дозволяє легко формувати композицію без додаткових складних кріплень (рис. 3.6).

Термопістолет та гарячий клей – один із основних інструментів для фіксації елементів композиції. Завдяки швидкому застиганню клей забезпечує надійне кріплення рослин та декоративних деталей, що особливо важливо при роботі із сухим і крихким матеріалом (рис. 3.7).

Дерев’яні шпажки – використовуються як допоміжний елемент для подовження стебел або додаткової фіксації рослин. До шпажок прикріплюють квіти або гілки, якщо потрібно змінити їх довжину чи забезпечити кращу стійкість у композиції (рис. 3.8).

Рис. 3.6. Оазис [40]

Рис. 3.7. Термопістолет [41]

Рис. 3.8. Дерев’яні шпажки [42]

Ємності та пакувальні матеріали:

- Ємності: кашпо (рис. 3.9), коробки, керамічні горщики (рис. 3.12), скляні вази або дерев’яні ящики.
- Декоративні наповнювачі: декоративне сіно (рис. 3.10), деревна стружка, стабілізований мох (рис. 3.13).

- Крафтовий папір або плівка для пакування готових букетів. (рис.3.11).

Рис. 3.9. Кашпо [43]

Рис. 3.10. Декоративне сіно [44]

Рис. 3.11. Крафтовий папір [45]

Рис. 3.12. Керамічний горщик [46]

Рис. 3.13. Стабілізований мох [47]

Матеріали для фіксації та оформлення є важливою частиною створення композицій. Вони забезпечують надійне кріплення рослин, допомагають зберегти форму композиції та надають роботі завершеного вигляду.

3.2 Композиційні основи створення букетів та композицій

Складання композицій – це мистецтво, що вимагає уваги до деталей та розуміння основних принципів дизайну. Правильно складена композиція може надати простору гармонії та елегантності, також вона відображає характер та настрій того, хто її створює або для кого вона призначена.

Основні принципи композиції:

- Гармонія;
- Пропорція;

- Баланс;
- Акцент;
- Ритм;
- Контраст;
- Єдність;

Гармонія – це правильний підбір флористичних матеріалів, які разом утворюють цілісну та завершену композицію. Усі елементи в роботі повинні бути логічно пов’язані між собою, доповнювати один одного за кольором, формою та фактурою, створюючи єдиний візуальний образ.

Пропорція - це співвідношення розмірів окремих частин квіткової композиції між собою та відносно загального об’єкта. Вона враховує як розміри квітів між собою, так і їх відповідність контейнеру, в якому розміщена композиція. У флористиці часто застосовується правило, за яким для високих композицій висота квітів становить приблизно у 1,5 рази більше за висоту ємності. Для низьких композицій, таких як у формі кургану або куба, також використовується співвідношення 1,5:1, що дозволяє досягти візуальної рівноваги та естетичності.

Баланс - це стан рівноваги у композиції, який може бути як фактичним, так і візуальним. Фактичний баланс означає, що композиція є фізично стійкою і не переважає в одну сторону. Візуальний баланс, у свою чергу, створює відчуття рівноваги навіть тоді, коли елементи розміщені асиметрично, але сприймаються гармонійно. Завдяки правильному балансу композиція виглядає завершеною та стабільною (рис 3.14).

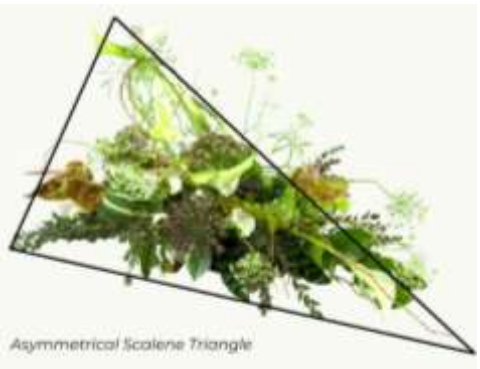

Рис. 3.14. Баланс в композиції [48]

Фактичний баланс: дизайн стабільний та збалансований (рис. 3.15).

Візуальний баланс: дизайн виглядає збалансованим, хоча з фізичної точки зору це не так. Іноді розташування виглядає стабільним, але нестандартне розміщення матеріалів робить дизайн фізично або візуально незбалансованим.

Рис. 3.15. Фактичний та візуальний баланс [48]

- Асиметричний – це тип побудови композиції, де використовується різносторонній підхід, зазвичай із нерівними сторонами та кутами. У такій композиції спостерігається нерівномірний розподіл об’єму матеріалів по обидва боки від уявної вертикальної осі, що створює більш динамічний та природний вигляд.
- Симетричний – це композиція, в якій флористичні матеріали розміщуються однаково по обидва боки від центральної осі. Такий підхід забезпечує візуальну рівновагу та відчуття стабільності. Елементи з обох сторін повторюють одне одного, утворюючи дзеркальне відображення, що також називають формальним балансом [48].

Акцент – це прийом у композиції, за якого окремі елементи виділяються за рахунок контрасту у розмірі, кольорі або текстурі. Він використовується для привернення уваги до певної частини роботи та формування композиційного центру [48].

Ритм – це візуальний рух у композиції, який створюється завдяки повторенню, чергуванню або поступовій зміні елементів. Ритм допомагає «вести погляд» через всю роботу та робить її більш цілісною і живою [48].

Контраст – це поєднання різних або протилежних за характеристиками елементів, таких як колір, форма чи текстура. Завдяки контрасту окремі деталі стають більш виразними та помітними, що підсилює загальне сприйняття композиції [48].

Єдність – це загальне відчуття цілісності композиції, коли всі її частини гармонійно пов’язані між собою за стилем, ідеєю та характером. Вона створює враження завершеного та узгодженого художнього образу [50].

Кольори, форми та текстури є основними елементами, які формують загальне враження від флористичних композицій, впливаючи на їх естетику та сприйняття.

- Кольори – кожен колір має своє значення та емоційний заряд. Наприклад, червоний асоціюється з пасією та енергією, рожевий - з ніжністю та романтикою, а жовтий - з радістю та оптимізмом. Правильно підібрані кольори можуть створити певний настрій та відчуття гармонії.
- Форми - форма квіток та листя також впливає на сприйняття композиції. Наприклад, круглі форми можуть створювати враження гармонії та спокою, тоді як овальні чи лінійні форми можуть додавати динаміки та руху. Варто розглядати форми квітів та листя у контексті композиції, щоб досягти балансу та естетичної виразності.
- Текстури - текстура квітів та додаткових матеріалів, таких як зелень чи декоративні елементи, додає багатства та глибини композиції. Наприклад, великі та пишні квіти можуть створювати враження розкоші та розкоші, тоді як дрібні квітки з ніжними пелюстками можуть додавати ніжності та легкості.

Підтримка тематики та концепції - успішна квіткова композиція повинна відображати тематику та концепцію події чи заходу на який вона присвячена. Розглянемо, як дотримання тематики та концепції впливає на ефективність аранжувань.

- Відповідність темі: квіткова композиція повинна відображати тему або настрій заходу. Наприклад, для весілля в стилі "весняна галявина" підійдуть

ніжні квіти яскравих кольорів та легка зелена зелень, тоді як для офіційної церемонії підійдуть стримані композиції з класичними квітами.

- Співвідношення стилю – квіткова композиція повинна гармонійно вписуватися у загальний стиль події або інтер'єру приміщення. Наприклад, для модерністичного інтер'єру підійдуть абстрактні та нестандартні композиції, тоді як для класичного стилю краще вибрати традиційні та елегантні аранжування.
- Символіка – деякі квіти мають символічне значення, яке може підсилити тематику або концепцію заходу. Наприклад, тюльпани символізують весняний початок, а троянди можуть виражати любов та романтику. Використання таких квітів може підкреслити емоційний заряд події.
- Атмосфера - квіткові композиції можуть допомогти створити певну атмосферу в приміщенні або на події. Наприклад, використання квітів з природними кольорами та текстурами може створювати відчуття природної гармонії та спокою, тоді як яскраві та контрастні композиції можуть додавати енергії та жвавості [48].

Однією з головних основ для створення букетів є вибір виду букета. Вид букета залежить від багатьох факторів, таких як привід, особисті вподобання отримувача та навіть сезон квітів. Основні типи квіткових букетів включають круглі, каскадні, лінійні та асортиментні букети. Кожен з цих типів має свої характерні риси та стиль, що робить його унікальним і неповторним. Розглянемо детальніше кожен з них, щоб зрозуміти, який вид букета найкраще підходить для різних ситуацій.

Круглі букети - це класика флористики, вони мають симетричну форму і виглядають дуже гармонійно. Цей вид букетів підходить для будь якої події їх зазвичай складають з квітів однієї висоти, що забезпечує рівномірний розподіл рослин по всій площі букета (рис. 3.16).

Рис. 3.16. Круглий букет [49]

Каскадні букети - відрізняються своєю елегантністю та складністю. Вони мають форму, що спадають вниз, створюючи ефект водоспаду з квітів. Цей вид букетів підходить для весіль та урочистих заходів. Найпопулярніші квіти для букетів каскадного типу: орхідеї троянди, лілії. Каскадні букети часто включають зелені елементи, які підкреслюють природність композиції та додають їй динаміки (рис. 3.17).

Рис. 3.17. Каскадний букет [49]

Лінійні букети – мають строгу, витягнуту форму і відрізняються своєю простотою та елегантністю. Цей вид букетів часто використовується для офіційних заходів та ділових зустрічей. Квіти види для букетів лінійного типу: іриси, гладіолуси, троянди. Лінійні букети можуть бути оформлені у вертикальному або горизонтальному положенні, що дозволяє створювати різноманітні візуальні ефекти (рис. 3.18).

Рис. 3.18. Лінійний букет [49]

Асортиментні букети – складаються з різноманітних квітів, що створює цікавий та багатогранний вигляд. Цей вид букетів підходить для будь-яких подій, оскільки він може бути адаптований до будь-якого стилю та кольорової гами. Види квітів назви для букетів асортиментного типу можуть включати будь-які доступні квіти, що гармонійно поєднуються між собою. Асортиментні букети дозволяють флористам проявити свою креативність, створюючи неповторні композиції (рис. 3.19) [49].

Рис. 3.19. Асортиментні букети [49]

Отже під час створення флористичних композицій важливо враховувати не лише підбір рослин але й основні принципи композицій. Правильне поєднання кольорів, форм і текстур дозволяють створювати композиції що відповідають тематиці та сучасним тенденціям.

3.3. Техніки кріплення та фіксації рослинного матеріалу

Техніки кріплення та фіксації рослинного матеріалу одна з важливих складових для створення композицій та букетів. Від правильного вибору способу закріплення залежить естетичність, стійкість та довговічність рослин. У сучасній флористиці можна виділити декілька технік:

- Кріплення у оазис (флористична губка);
- Техніка Ханакубарі – японська техніка композицій, що полягає у використанні природних матеріалів (гілочки, бамбук, лоза) (рис. 3.20).
- Кріплення на кензані – японська техніка кріплення рослин у вигляді важкої основи з голками (рис. 3.21).
- Бульйонка (дріт флористичний)
- Тейп-стрічка.
- Клейова техніка.
- Скляні пробірки – використовуються для квітів з коротким чи тонким стеблом. (рис. 3.22).

Рис. 3.20. Ханакубарі [50]

Рис. 3.21. Кензан [51]

Рис. 3.22. скляні пробірки [52]

Техніки кріплення та фіксації рослинного матеріалу забезпечують стійкість і естетичність флористичних композицій. У флористиці використовують оазис, кензан, ханакубарі, дріт, тейп-стрічку, клей та пробірки.

3.4. Створення флористичних композицій з сухоцвітів

Яскравою та оригінальною прикрасою інтер’єру може стати композиція із сухоцвітів, яка не потребує складного догляду і зберігає свій декоративний вигляд протягом тривалого часу. Такі композиції відзначаються практичністю та естетичністю, а також дозволяють створювати різноманітні варіанти оформлення простору. Під час їх формування матеріали підбираються з урахуванням кольорової гами, загального візуального поєднання та сезонності, що допомагає досягти гармонійного результату.

Осіння композиція

Для створення осінньої композиції із сухоцвітів важливо обирати рослини, які добре зберігають свою форму, текстуру та природний колір після сушіння. Серед найпоширеніших варіантів можна виділити:

- Лаванду, яка додає ніжності завдяки своєму фіолетовому відтінку та легкому аромату.
- Евкаліпт використовується для створення більш витонченої структури композиції та надає їй природної свіжості. Безсмертники є одним із ключових елементів, оскільки вони добре зберігають форму і насиченість кольору навіть після висушування.
- Важливу роль відіграють колоски та різноманітні трави, які додають композиції природності, легкості та об’єму.
- Гіпсофіла, у свою чергу, використовується як додатковий елемент, що створює ефект повітряності завдяки своїм дрібним ніжним квітам білого або рожевого кольору.

Завдяки поєднанню таких рослин осінні букети із сухоцвітів виглядають особливо гармонійно та виразно. Вони мають теплу кольорову палітру, природний характер і добре підходять як для декору інтер’єру, так і для різних святкових оформлень [53].

Весняні композиції:

Весняні композиції вирізняються ніжністю, яскравістю та гармонійним поєднанням кольорів, що передає атмосферу пробудження природи. Під час їх створення важливо правильно підібрати рослини за кольоровою гамою, оскільки саме вона формує загальний настрій композиції. Навесні доступний широкий вибір відтінків – від м'яких пастельних до більш насичених і яскравих, що дозволяє створювати різноманітні варіанти оформлення.

Такі композиції зазвичай включають рослини, які асоціюються з весняною порою та оновленням природи. Найчастіше використовують наступні квіти:

- нарциси,
- гіацинти,
- півонія,
- ранункулюси,
- фрезія,
- бузок,
- іриси [54].

Поєднання цих квітів дозволяє створити легкі, естетичні та гармонійні композиції, які добре передають весняний настрій [54].

Літні композиції:

Літо – це пора кольорового різноманіття від природи, саме в теплу пору року букети особливо популярні – вони стають чудовим доповненням до подарунка, способом подякувати, привітати чи просто підняти настрій. Ароматні дарунки природи, які ми бачимо на клумбах і в полях, стають основою для стильних букетів, що підкреслюють моменти радості, вдячності чи кохання. Для літніх композицій використовують:

- Гортензії;
- Камелії;
- Тюльпани;
- Гіпсофіли;
- Еустоми;
- Іриси;

- Альстромерії [55].

Зимові композиції

Зима - це час теплих свят, сімейних зустрічей і магічної атмосфери. У цей період особливе місце займають традиційні зимові букети та їх сучасні варіації. Кожен із них має свою чарівність і особливий стиль, що відображає дух сезону. В зимових композиціях використовують [56]:

- Головним елементом в зимових композиціях є гілочки ялини, сосни, туї чи ялиці. Вони мають високу декоративність а приємний аромат;
- Шишки: соснові, ялинові, кедрові. Використовують здебільшого в натуральному вигляді, але також можливо використання у пофарбованому вигляді.
- Горіхи або сушені фрукти

Також додають багато декоративних елементів:

- Свічки - їх ставлять у центр композиції для створення затишку (рис. 3.24);
- Ялинкові прикраси: кулі, дзвоники, фігурки, банти (рис. 3.23).

Рис. 3.23. Композиція з використанням прикрас [57]

Рис. 3.24. Композиція з використанням свічки [58]

- Штучний сніг у вигляді спрею для створення атмосфери;
- Або ж додають освітлення – в композиції або під них ставлять лед гірлянди;

Отже, композиції із сухоцвітів є естетичним і довговічним видом декоративного оформлення. Завдяки поєднанню рослин та матеріалів можна створювати гармонійні сезонні композиції.

РОЗДІЛ 4
ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ СУХОЦВІТІВ ТА СТАБІЛІЗОВАНИХ РОСЛИН У СУЧАСНІЙ ФЛОРИСТИЦІ ТА ДИЗАЙНІ

4.1. Аналіз сучасних тенденцій використання сухоцвітів та стабілізованих рослин

У світі інтер'єру одним із головних трендів, який продовжує розквітати це декор із сухоцвітів. Оскільки їх розвиток стає більше ніж модним словом, бренди які займаються товарами для дому звертають увагу до сухоцвітів, та стабілізованих рослин, щоб принести в будинки тривалу елегантність та естетику. Декор із сухоцвітів швидко став улюбленим як для дизайну будинків так і для оформлення робочих просторів і навіть для оформлення весіль. Звернімо увагу на тренди 2025 року:

1. Нейтральність – земляні та приглушені відтінки.

Нейтральні елементи декору із сухоцвітів мають великий шарм та бездоганно поєднуються в мінімалізмі, а також в скандинавських та японських стилях дизайну

2. Рамки та настінні прикраси

Одним з унікальних та популярних способів використання сухоцвітів являються рамки та настінні прикраси із сушених квітів Цей тренд, що підкорив Instagram, ідеально підходить для стін галерей або як окремі витвори мистецтва. Скелетне листя та пресовані ромашки виглядають приголомшливо, якщо їх оформити за склом.

3. Весільний та західний декор, який довговічно тримається

Одним із головних весільних трендів стало використання сухоцвітів. Сухоцвіти використовують для бутоньєрок, браслетів подружок нареченої, щоб прикрасити запрошення та сервірування столів. Сухоцвіти дають змогу зберегти весільний букет який флористи приймаються комбінувати сухоцвіти з живими квітами, або для зачіски нареченої (міні гілочки або ж віночки).

4. Упаковка замовлень

Дедалі більше брендів використовують сухоцвіти для того щоб упакування виглядало естетичніше.

4.2. Розробка та реалізація практичної частини

Даний підрозділ присвячено виконанню та опису практичної частини роботи. Для даного розділу вирішено виготовити букет та композицію з сухоцвітів.

Для виготовлення букету було обрано спіральну техніку, вона найбільш практична та в ній можна оглянути букет з усіх сторін.

Асортимент обрали наступний (рис. 4.1):

- Пшениця натуральна;
- Лагурус фарбований;
- Льон фарбований ;
- Ніггелла вибілена;
- Бабала бузкова;

Рис. 4.1. Асортимент рослин

З інструментів нам знадобились :

- Секатор;
- Ножиці;
- Тейп-стрічка;
- Стрічка декоративна;
- Канцелярський ніж;

Спочатку я підготувала всі необхідні матеріали для роботи та уважно оглянула рослини, звертаючи увагу на їхній загальний стан і свіжість.

Після цього я перейшла до підготовки квітів: акуратно підрізала стебла під кутом та видалила зайве листя і дрібні елементи, які могли заважати подальшому формуванню композиції.

Далі я почала безпосередньо формувати букет. Я поступово збирала квіти в руку, використовуючи спіральну техніку: по черзі додавала основні та допоміжні елементи, стежачи за тим, щоб композиція залишалася збалансованою та мала природну форму. У процесі я постійно коригувала розташування квітів, щоб букет виглядав гармонійно з усіх боків (рис. 4.2, 4.3).

Рис. 4.2. Проміжний результат

Рис. 4.3. Проміжний результат

Коли букет був сформований, зафіксували всі стебла тейп-стрічкою і надала букету завершеного вигляду. На фінальному етапі додано декоративну стрічку, яка зробила його більш привабливим (рис. 4.4).

Рис. 4.4. Готовий букет

Для реалізації другої частини роботи знадобились наступні рослини (рис. 4.5):

- Пшениця натуральна;
- Лагурус фарбований;
- Льон фарбований;
- Ніггелла вибілена;
- Бабала бузкова;

Рис. 4.5. Асортимент рослин для формування букету

З інструментів:

- Секатор;
- Ножиці;
- Оазис;
- Коробка;
- Флористичний папір;
- Канцелярський ніж;

Створення композиції почали з того, що обрала потрібний папір та підрізала по розмірам коробки. Далі взяли флористичний оазис та підрізали його відповідно до розмірів коробки (рис. 4.6).

Рис. 4.6. Оазис в коробці

Далі почали складати композицію, поступово заповнюючи її квітами та декоративними елементами, рівномірно розміщуючи їх у всіх частинах (рис. 4.7, 4.8).

Рис. 4.7. Проміжний результат

Рис. 4.8. Проміжний результат

Фінальний результат подано на рис. 4.9, 4.10.

Рис. 4.9. Вигляд зверху

Рис. 4.10. Вигляд збоку

Обрали ці матеріали, тому що вони добре поєднуються між собою та підходять як для букета, так і для композиції в коробці. Вони різні за формою і фактурою, але разом створюють гармонійний вигляд без перевантаження.

Частина рослин додає об’єму та природності, інші - м’якості й легкості, а кольорові елементи роблять композицію більш виразною та цікавою. Завдяки такому поєднанню букет і композиція виглядають збалансовано, естетично та підходять для декоративного оформлення в сухому вигляді.

4.3. Економічна доцільність та переваги використання сухоцвітів та стабілізованих рослин у комерційних проєктах

Використання сухоцвітів та стабілізованих рослин у комерційних проєктах набувають дедалі більшої популярності завдяки їх декоративним властивостям та економічній доцільності. Використання таких матеріалів дає змогу створювати композиції, які тривалий час зберігають привабливий зовнішній вигляд без необхідності постійних замін рослин. Переваги використання:

- Витрати – однією з головних переваг є скорочення витрат на обслуговування композицій. На відміну від живих квітів стабілізовані рослини та сухоцвіти не потребують регулярного поливу, підживлення та догляду, що дозволяє підвищити використання такого декору в комерційних приміщеннях.
- Термін зберігання – як сухоцвіти так і стабілізовані рослини зберігають свою естетичність протягом багатьох років, що робить їх найкращими для довгострокових проєктів.
- Гіпоалергенність – під час процесу стабілізації рослинний сік замінюється спеціальним розчином, завдяки чому рослини не виникають алергій.

Для оцінки економічної ефективності був проведений орієнтовний розрахунок вартості виготовлених виробів. До складу букета входили пшениця натуральна, лагурус фарбований, льон фарбований, нігелла вибілена та бабала бузкова. Орієнтовна собівартість використаних матеріалів становила близько

1700 грн, тоді як ринкова вартість готового виробу може складати близько 2500 грн.

Також було розраховано вартість декоративної композиції в коробці, для створення якої використовувалися ті ж види рослин, а також флористичний оазис, коробка, флористичний папір та допоміжні матеріали. Орієнтовна собівартість композиції становила близько 1400 грн, а її ринкова вартість сягає 2000 грн.

Отримані результати свідчать про економічну вигідність використання сухоцвітів у флористичних виробах. Завдяки тривалому терміну зберігання, високій декоративності та можливості створення виробів з доданою вартістю сухоцвіти й стабілізовані рослини є перспективним матеріалом для реалізації комерційних флористичних проєктів та розвитку сучасного флористичного бізнесу.

4.4. Догляд за виробами з сухоцвітів та стабілізованих рослин

Сухоцвіти потребують мінімального догляду, однак для збереження їхнього зовнішнього вигляду важливо дотримуватися кількох простих правил. Насамперед слід пам’ятати, що на відміну від живих квітів, вони не потребують води. Навпаки, надмірна волога може негативно вплинути на їхній стан – рослини можуть втратити форму, змінити колір або навіть почати пліснявіти.

Також важливим є правильне розташування сухоцвітів у приміщенні. Вони не переносять тривалого впливу прямих сонячних променів, оскільки це призводить до поступового вигорання кольору. Тому найкраще розміщувати їх у затінених місцях або там, де немає прямого сонячного світла.

Не менш важливим фактором є захист від протягів і сильного вітру. Постійний рух повітря може пошкоджувати ніжні елементи композиції та знижувати їх декоративність, тому сухоцвіти варто ставити у спокійних, захищених місцях.

З часом на рослинах може накопичуватися пил, тому їх періодично потрібно очищувати. Для цього можна використовувати фен із холодним або слабким потоком повітря на мінімальній потужності. Також допускається обережне очищення м’яким пензликом або пером, оскільки сухоцвіти є досить крихкими і не терплять грубого механічного впливу.

Отже, оптимальними умовами для зберігання сухоцвітів є сухе, прохолодне приміщення без прямого сонячного світла та різких потоків повітря. Саме такі умови дозволяють максимально довго зберігати їхній декоративний вигляд [59].

Догляд за стабілізованими рослинами.

Основні правила догляду за стабілізованими рослинами полягають у створенні умов, за яких вони зберігатимуть свій зовнішній вигляд якомога довше.

Перш за все, їх необхідно захищати від прямих сонячних променів, оскільки ультрафіолет може спричинити вигорання кольору та втрату декоративності. Тому стабілізовані композиції краще розміщувати в затінених місцях або подалі від вікон.

Також важливо уникати підвищеної вологості, адже надлишок вологи негативно впливає на текстуру рослин і може змінити їхній зовнішній вигляд. Стабілізовані рослини не потребують поливу чи обприскування, оскільки вода може пошкодити їхню структуру або викликати деформацію.

З часом на поверхні може накопичуватися пил, тому рекомендується періодично очищати рослини за допомогою м’якого пензлика або фену з холодним повітрям на мінімальній потужності. Це дозволяє зберегти їхній охайний вигляд без пошкоджень.

Важливим фактором є також стабільна температура: різкі перепади можуть негативно вплинути на стан рослин, тому оптимальним є режим у межах 18–22 °C.

Окремо слід зазначити, що не рекомендується поєднувати стабілізовані рослини з живими, оскільки вони мають різний рівень вологості та вимоги до догляду, що може негативно вплинути на довговічність композиції.

4.5. Перспективи розвитку напрямку та інновації

Напрямок сухоцвітів та стабілізованих рослин останніми роками активно розвивається і демонструє стабільне зростання. Це пов’язано одразу з кількома факторами: зростанням цікавості до екологічного декору.

Суттєвий вплив на розвиток мають сучасні технології стабілізації та сушіння рослин. Постійно вдосконалюються методи обробки, що дозволяє значно продовжити термін збереження рослин і покращити їх зовнішній вигляд. Використовуються оновлені гліцеринові розчини, які краще зберігають структуру та колір, а також технології воскового покриття, що захищають рослини від впливу світла і уповільнюють вигорання.

Окремим перспективним напрямком є вертикальне озеленення із використанням стабілізованого моху та рослин. Такі композиції не потребують поливу, складного догляду та можуть використовуватися у великих просторах – офісах, торгових центрах, кафе чи готелях. Їхня популярність зростає завдяки естетичному вигляду, екологічності та економічній вигоді у порівнянні з живими зеленими стінами.

Також активно змінюються тенденції у дизайні. Популярності набувають природні, «польові» стилі, композиції у спокійних земляних відтінках, а також мінімалістичні та монохромні рішення. Разом із цим з’являється попит і на більш сміливі варіанти з яскравими або контрастними акцентами. Це дозволяє використовувати сухоцвіти у різних стилях інтер’єру та під різні естетичні запити.

В Україні цей напрям також поступово розвивається. Зростає кількість локальних виробництв і майстрів, які займаються стабілізацією та створенням декоративних композицій. Важливу роль відіграє розвиток онлайн-продажів та соціальних мереж, де сухоцвіти використовуються для оформлення просторів. Це робить ринок більш доступним і гнучким.

Попри позитивні тенденції, існують і певні виклики. Зокрема, висока вартість якісної сировини, чутливість стабілізованих рослин до вологи та світла,

а також відсутність єдиних стандартів якості. Однак ці труднощі поступово вирішуються завдяки вдосконаленню технологій, використанню захисних покриттів і розвитку локального виробництва.

ВИСНОВКИ

У ході виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи було досліджено особливості використання сухоцвітів та стабілізованих рослин у сучасній флористиці. Проаналізовано основні тенденції розвитку цього напряму, охарактеризовано декоративні властивості рослин, а також визначено їх значення у створенні сучасних флористичних композицій.

У теоретичній частині роботи розглянуто історію виникнення та розвитку використання сухоцвітів, їх популярність у сучасному дизайні та флористиці. Було досліджено основні способи сушіння рослин, зокрема природне сушіння, сушіння у вазі, за допомогою осушувачів та силікагелю. Окрему увагу приділено способам стабілізації рослин, а саме стабілізації гліцерином, парафіном та воском. Також у роботі висвітлено правила догляду за сухоцвітами та стабілізованими рослинами, що дозволяють зберігати їх декоративний вигляд протягом тривалого часу.

Під час виконання роботи було встановлено, що сухоцвіти та стабілізовані рослини мають значні переваги порівняно з живими квітами. Вони є довговічними, не потребують складного догляду, зберігають форму та декоративність протягом тривалого періоду.

У практичній частині роботи було виготовлено букет у спіральній техніці та композицію в коробці із сухоцвітів. Для виготовлення виробів було використано натуральні та фарбовані рослинні матеріали, зокрема: пшеницю, лагурус, льон, нігеллу вибілену та бабалу бузкову. Даний асортимент був підібраний з урахуванням поєднання форм, фактур і кольорової гами, що дозволило створити гармонійні та естетично привабливі композиції.

У процесі виготовлення виробів застосовувалися такі інструменти та матеріали: секатор, ножиці, тейп-стрічка, декоративна стрічка, канцелярський ніж, флористичний оазис, коробка та флористичний папір. Використання даних матеріалів забезпечило зручність у роботі та якісне формування готових виробів.

Отже, сухоцвіти та стабілізовані рослини є перспективним напрямом сучасної флористики, який активно розвивається та набуває все більшої

популярності. Завдяки своїй декоративності, довговічності та універсальності вони широко використовуються у створенні букетів, композицій та інтер’єрного декору, а сучасні технології сушіння й стабілізації дозволяють значно розширити можливості їх використання у флористичному мистецтві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Історія використання сухоцвітів. Студія флористики «Roxanne's Dried Flowers»: вебсайт. URL: https://surl.li/amoncr (дата звернення 14.05.2026)
2. Консервовані квіти: наукове та культурне дослідження вічної краси. Студія флористики «ZESO»: вебсайт. URL: https://www.zeso.ca/blogs/zeso-blooms-journal/preserved-flowers-a-scientific-and-cultural-study-of-forever-beauty?srsltid=AfmBOorMBjGG66Z0-Eivu4kgxdzukAmprGS6UlV8BXvGnjBbgfgVLqJE (дата звернення 14.05.2026)
3. Що таке стабілізовані рослини. студія дизайну та флористики «LoraShen»: вебсайт. URL: https://surl.lu/xvgvsp . (дата звернення 14.05.2026)
4. Керівництво щодо збережених рослин. Компанія з консервування квітів та рослин «SecondFlor» »: вебсайт. URL:https://www.secondflor.com/en/content/11-stabilized-plants-guidelines (дата звернення 14.05.2026)
5. Сухоцвіти: назви, фото, та ідеї для використання у букетах. Флористичний магазин «Flowers.ua» : вебсайт. URL:https://flowers.ua/ua/articles/sukhotsvity-nazvy-foto-ta-idei-dlia-vykorystannia-u-buketakh?srsltid=AfmBOoq-f0InpE62E4cu48K3Ca7UCsLcSts3NR1FgqyZhog_5Dqd8DKk (дата звернення 14.05.2026)
6. Кермек: посадка, вирощування, догляд. Флористичний магазин «Marta Flowers»: вебсайт. URL: https://www.martaflowers.kiev.ua/news/kermek-posadka--virosuvannja--dogljad---top-porad-mf/?srsltid=AfmBOooPpxubhgT0-fDvTmocuLlXke9SW10ehYhXzcumxbw4oP1wSfW7 (дата звернення 14.05.2026)
7. Ксерантемум фіолетовий. Магазин сухоцвітів «Basic Decor»: вебсайт. URL: https://surl.li/noztgw (дата звернення 14.05.2026)
8. Сухоцвіт натуральний Целозія Гребінчаста Червона. Флористична студія «FloDecor» : вебсайт. URL: https://flodecor.com.ua/ua/p1788001129-suhotsvet-naturalnyj-tseloziya.html (дата звернення 14.05.2026)
9. Сухоцвіти на вашій ділянці — мода, яка не минає магазин саджанців і насіння «gradinamax» : вебсайт. URL: https://gradinamax.com.ua/ua/articles/cvety-

suhocvety?Srsltid=afmbooom5remvwdxap7iwpf8eba7q3iskeboce5ta5ejojwhe-Q-Z-ca (дата звернення 14.05.2026)

10. Лаванда. Студія незвичних подарунків. «MoreFlowers» : вебсайт. URL:https://moreflowers.online/lavanda/ (дата звернення 14.05.2026)

11. Гіпсофіла в букеті: чому так популярні ці ніжні квіти?. Флористичний магазин «Flowers.ua» : вебсайт. URL:https://flowers.ua/ua/articles/hipsofila-v-buketi?Srsltid=afmboopgb1menafu6iop1nq_eizvkpycssyh6l29x2jepxks2ddjekqv (дата звернення 14.05.2026)

12. Анафалис Margaritacea. Ферма. «Малинова ферма» : вебсайт. URL: https://malina-ferma.in.ua/anaphalis margaritacea?Srsltid=afmboopke4kp7_z45gdbhdefaiwrdb7xkwwx3utp_Cq3hXJ6UIiHuaxk (дата звернення 14.05.2026)

13. Лаванда натуральна. Інтернет магазин «Prom» : вебсайт. URL: https://prom.ua/ua/p996580015-lavanda-naturalnaya-suhotsvet.html (дата звернення 14.05.2026)

14. Anaphalis margaritacea. Вікіпедія: вебсайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Anaphalis_margaritacea (дата звернення 14.05.2026)

15. Евкаліпт Цінерея. Інтернет-магазин флористики «DON PION» : вебсайт. URL: https://donpion.ua/shop/product/eucalyptus-cinerea/ (дата звернення 14.05.2026)

16. Пальмове листя. Інтернет-магазин «Basic Decor» : вебсайт. URL: https://basic-decor.in.ua/ua/p2415652484-palmovye-listya-naturalnye.html (дата звернення 14.05.2026)

17. Букет бавовни. Інтернет-магазин квітів «OSOCORFLOWERS» : вебсайт. URL:https://osocorflowers.com/product/b-4/?Srsltid=afmboorzftwfl62emqnmy0tin7ucxizhksirumbuynnxzcnoxeq1tvdr (дата звернення 14.05.2026)

18. Сухоцвіти: Види, використання та 8 ідей для натхнення. Хобі маркет «Candy-yarn». : вебсайт. URL: https://candy-yarn.com.ua/ua/a505450-suhotsvety-vidy-ispolzovanie.html (дата звернення 14.05.2026)

19. Що таке стабілізовані рослини та мохи і де їх використовують. Компанія вертикального озеленення «Грін Екко Мосс» : вебсайт. URL:https://www.eccomoss.com/shho-take-stabilizovani-roslyny-ta-mohy-i-de-yih-vykorystovuyut/?Srsltid=afmboookah4tznrxmqj3rlgxglzj7nsgbefzvf6qz8hd6r33z7-kfti4 (дата звернення 14.05.2026)

20. Живі та стабілізовані квіти: Що вигідніше для бюджету. Інтернет-магазин сухоцвітів «DFB elements» : вебсайт. URL: https://dfb.com.ua/zhyvi-ta-stabilizovani-kvity-shho-vygidnishe-dlya-byudzhetu/?Srsltid=afmboop4btedcxl-4vqn76pj5ufc8pjrwtuaenlubcehog8vasvfhwn4 (дата звернення 14.05.2026)

21. Тренди флористики 2025 року: новинки у квітковому світі. Інтернет-магазин квітів «Украфлора» : вебсайт. URL: https://ukraflora.ua/blog/trendi-floristiki-2025-roku-novinki-u-kvitkovomu-sviti-342/ (дата звернення 14.05.2026)

22. Компанія Hlopok Ukraine. Якісні сухоцвіти та стабілізовані квіти. Інтернет-магазин сухоцвітів «HLOPOK UKRAINE» : вебсайт. URL: https://www.hlopokukraine.com/pro-nas/ (дата звернення 14.05.2026)

23. DFB elements. Інтернет-магазин сухоцвітів «DFB elements» : вебсайт. URL: https://dfb.com.ua/pro-nas/ (дата звернення 14.05.2026)

24. Інформація про компанію. Інтернет магазин декору «Home Floristic» вебсайт. URL: https://homefloristic.com/about/ (дата звернення 14.05.2026)

25. Як сушити квіти. Флористична студія «Studio Flores» : вебсайт. URL: https://flores-shop.com.ua/en/2021/03/25/how-to-dry-flowers/ (дата звернення 14.05.2026)

26. Як сушити сухоцвіти? Інтернет-магазин флористики «DON PION» : вебсайт. URL:https://donpion.ua/publication/how-to-dry-dried-flowers/ (дата звернення 14.05.2026)

27. Гербарій. Інтернет магазин листівок «BEE`S MAIL»: вебсайт. URL: https://beesmail.com.ua/tproduct/1-712837846255-gerbari-n-2/ (дата звернення 14.05.2026)

28. Фото взято з соціальної мережі TikTok (дата звернення 14.05.2026)

29. Як сушити квіти та трави в сушарці: повний посібник. Інтернет магазин «kokl»: вебсайт. URL: https://kokl.ua/yak-sushyty-kvity-ta-travy-v-susharczi-povnyj-posibnyk/ (дата звернення 14.05.2026)

30. Що таке стабілізовані рослини. студія дизайну та флористики «LoraShen»: вебсайт. URL:https://lorashen.ua/publication/what-are-stabilized-plants/?srsltid=AfmBOorLB2pacViudhM1eK3x2vj8di1oR6z4cK7BtCX5MoNJfTorfE47 (дата звернення 14.05.2026)

31. Сушіння квітів та листя для композицій. Сайт університету в Міссурі «University of Missouri» : вебсайт. URL: https://extension.missouri.edu/publications/g6540#Collecting (дата звернення 14.05.2026)

32. Як зберегти сухоцвіти у красивому вигляді? Флористичний магазин «Marta Flowers»: вебсайт. URL:https://www.martaflowers.kiev.ua/news/jak-zberegti-suhocviti-u-krasivomu-vigljadi/?srsltid=AfmBOooBFcrDcGkQrJX4CVuzjHtIG46z5JcCczdMGSJCljQQRfNBDgC (дата звернення 14.05.2026)

33. Як правильно доглядати за стабілізованими квітами, щоб вони служили роками? Інтернет-магазин сухоцвітів «DFB elements» : вебсайт. URL:https://dfb.com.ua/yak-pravylno-doglyadaty-za-stabilizovanymy-kvitamy-shhob-vony-sluzhyly-rokamy/?srsltid=AfmBOooraavhM5gmPX_Mmof9YazB2Pl2ot-075r_i5l5VAXOFo4V89aF (дата звернення 14.05.2026)

34. Флористичні ножиці. Інтернет магазин для флористики «Belany» : вебсайт. URL:https://belany.ua/ua/goods/floristicheskie-nojnicy-wow-sirenevye/ (дата звернення 26.05.2026)

35. Секатор флористичний. Інтернет магазин для флористики «Ваш комфорт» : вебсайт. URL: https://dojdevik.com.ua/ua/p1837595143-sekator floristicheskij garden.html?Srsltid=afmboor6rt4ja8bthpctsg_fzlewfieccm9fmflqn-vvumw5rfau-2fe (дата звернення 26.05.2026)

36. Тейп стрічка світло-зелена. . Інтернет магазин для флористики «Flo bazar» : вебсайт. URL: https://florbazar.com.ua/tejp-strichka-svitlo-zelena (дата звернення 26.05.2026)

37. ФЛОРИСТИЧНИЙ ДРІТ. Інтернет магазин для флористики «Декор Еліс» : вебсайт. URL:https://decoralis.com.ua/tovari-floristichni/1689/?Srsltid=afmboorkwdf2buyxo8pgxfoiejybrgv5o8xhgouexqhqldeh__xxpmsv (дата звернення 26.05.2026)

38. Пінцет для марок. «Укрпошта» » : вебсайт. URL:https://postmark.ukrposhta.ua/filateliya-kolekcionuvannya/pincet-dlya-marok-pi-31 (дата звернення 26.05.2026)

39. Інструменти флориста. Інтернет магазин для флористики «Flo bazar» : вебсайт. URL:https://florbazar.com.ua/tovary/instrumenty-florista/?Srsltid=afmboormkzjcpur3-34tnmumkrqkcusuhhmofvywdzxoymdz2-w3jiqh (дата звернення 26.05.2026)

40. Все для флористики: професійні матеріали для ваших шедеврів. Інтернет-магазин «Basic Decor» : вебсайт. URL: https://basic-decor.com.ua/product-category/instrumenty-drit-sylikon-ta-zasoby-dlia-zberezhennia-roslyn/ (дата звернення 26.05.2026)

41. Клеєвий пістолет. Інтернет магазин «Prom» : вебсайт. URL: https://prom.ua/ua/p1351729397-termopistolet-100-klej.html (дата звернення 26.05.2026)

42. Дерев’яні шпажки. Інтернет-магазин товарів для кондитерів «Липучка» : вебсайт. URL: https://lipuchkashop.com/ua/p1054024632-derevyannye-shpazhki-sht.html?Srsltid=afmboooywgdann3oukdpc5riwmo0xlzf-uucl_D-1hcfj_mgzuofzjk8 (дата звернення 26.05.2026)

43. Кашпо з ротангу лантушок. Інтернет магазин «Shafa» : вебсайт. URL:https://shafa.ua/home/dekor/kashpo/185322797-kashpo-z-rotangu-lantushok (дата звернення 26.05.2026)

44. Декоративне сіно. Інтернет магазин «Prom» : вебсайт. URL: https://prom.ua/ua/p1062995662-dekorativnoe-seno-napolnitel.html(дата звернення 26.05.2026)

45. Крафтовий папір для квітів. Інтернет магазин для флористики «Belany» : вебсайт. URL: https://belany.ua/ua/goods/kraftovaya-bumaga-dlya-cvetov-craft-symbol-/ (дата звернення 26.05.2026)

46. Керамічний горщик зелений. Магазин декору «Miss Decor» : вебсайт. URL:https://missdecor.com.ua/ceramichnui-gorshuk-7430 (дата звернення 26.05.2026)

47. Стабілізований мох. Інтернет магазин «Magic gardens» : вебсайт. URL:https://magicgardens.com.ua/stabilizovanij-moh-premium-bez-shapochok-zalishki-miks-zelenih-vidtinkiv-1-kg/?Srsltid=afmbooomzfy2c_-g658vwl0jrxymee8jlzuxwz2naw2wppukrfjqgnhc (дата звернення 26.05.2026)

48. Майстерність флористичного дизайн. Флористична студія «oasis» : вебсайт. URL https://www.oasisfloralproducts.com/blogs/idea-weekly/the-principles-elements-of-design-w-sharon-mcgukin?Srsltid=afmboookhczghedbarpeqehg6_y3geqpq9o4edzph6pbi_2pcxngzyno (дата звернення 26.05.2026)

49. Композиції з квітів: правила і техніки складання. Флористичний магазин «Flowers.ua» : вебсайт. URL: https://flowers.ua/ua/articles/kompozytsii-z-kvitiv-pravyla-i-tekhniky-skladannia?Srsltid=afmbooogpjnd6q5l-QU9YHXtludlxfPdy8iroh7kez7QxVmZlKmLAVB7 (дата звернення 26.05.2026)

50. Форми та Види Квіткових Букетів: Гід по Сучасній Флористиці. Флористичний магазин «Flowers.ua» : вебсайт. URL:https://flowers.ua/ua/articles/formy-ta-vydy-kvitkovykh-buketiv?Srsltid=afmboooeaqhcutqjjzpy-1fiyoao1tm55o7lwr-yg6fx-izx6g-k7dty (дата звернення 26.05.2026)

51. Ханакубарі. Інтернет простір «Pinterest» : вебсайт. URL:https://www.pinterest.com/pin/486459197256726607/ (дата звернення 26.05.2026)

52. Кензан флористичний. Інтернет-магазин «Біла Орхідея» : вебсайт. Https://feriya.com.ua/shop/kenzan-florystychnyj-trymach-dlya-kvitiv-ikebany/ (дата звернення 26.05.2026)

53. Ваза для квітів. Інтернет магазин «Shafa» : вебсайт. URL:https://shafa.ua/home/dekor/vazy/186917337-vaza-dlya-kvitiv-_-pidstavka-zi-sklyanimi-kolbami-z-dereva-dekor (дата звернення 26.05.2026)

54. Осінні букети із сухоцвітів – оригінальні ідеї. Флористичний магазин «Flowers.ua» : вебсайт. URL:https://flowers.ua/ua/articles/osinni-bukety-iz-suhocvitiv?srsltid=AfmBOorsEr38LXt6a55ub4ak-lE0TdSMBoBrZZrg1cEcZA5eV1BUHN3X (дата звернення 26.05.2026)

55. ТОП літніх квітів для букетів. Флористичний магазин «Flowers.ua» : вебсайт. URL: https://flowers.ua/ua/articles/top-10-litnih-kvitiv-stilni-rishennya-sezonu?srsltid=AfmBOoq_HHsw0rqMZwiMMonXI22WzchmVZyopDFt1Fouj5f3IJx_8M7K (дата звернення 26.05.2026)

56. Як обрати зимовий букет. Флористичний магазин «Flowers.ua» : вебсайт. URL: https://flowers.ua/ua/articles/yak-obraty-zymovyi-buket-idei-dlia-tradytsiinykh-i-suchasnykh-styliv?srsltid=AfmBOopZH7vA3s8Yajy1dyUmIW3RApHd_KD0xF-hGNHTOsAGxPogOV3c (дата звернення 26.05.2026)

57. Підсвічник Новорічний. Магазин товарів для інтер'єру: «Створено для вас» : вебсайт. URL: https://create4you.com.ua/ua/p1100946729-podsvechnik-novogodnij-rozhdestvenskij.html (дата звернення 26.05.2026)

58. Ефектний та простий новорічний декор у прозорих вазах. Магазин товарів для інтер'єру: «Ідеї декору» : вебсайт. URL: https://surli.cc/igqyud (дата звернення 26.05.2026)

59. Як доглядати за букетами із сухоцвітів. Квітковий магазин «Light Wood» : вебсайт. URL: https://ua.lightwood.store/blog/yak-dohlyadaty-za-buketamy-sukhotsvitiv (дата звернення 26.05.2026)